

SUĐENJA PRED SPECIJALIZOVANIM VEĆIMA KOSOVA

JULI – DECEMBAR 2023

SADRŽAJ

SUĐENJA U PRETHODNOM
POSTUPKU

PRVOSTEPENA SUĐENJA (GLAVNI
PRETRES)

DRUGOSTEPENI POSTUPAK –
APELACIONI SUD

TREĆESTEPENI POSTUPAK –
VRHOVNI SUD

Fond za humanitarno pravo Kosovo (FHPK) u kontinuitetu prati sudske procese koji se odvijaju pred Specijalizovanim većima Kosova (SVK). Objavljuje biltene i analize vezane za rad Specijalizovanih veća, koji služe široj javnosti da bude bolje informisana o napredovanju sudskih predmeta.

Ovaj bilten predstavlja opšte informacije o napredovanju suđenja pred SVK tokom perioda jul – decembar 2023. godine.

Tokom ovog perioda u toku je bio rad na sedam (7) predmeta: tužilac protiv Hašima Tačija i drugih; tužilac protiv Pjetera Šalje; tužilac protiv Saljiha Mustafe; tužilac protiv Hisnija Gucata i Nasima Haradinaja; tužilac protiv Sabita Januzija i Ismeta Bahtijarija; tužilac protiv Isnija Kiljaja; i tužilac protiv Hadži Šalje.

Od poslednjeg biltena objavljenog za period januar-jun 2023, pred ovim sudom su podignute još dve (2) nove optužnice za krivična dela protiv javnog reda i ometanja pravosuđa i javne uprave, a još jedno (1) lice je uhapšeno i nalazi se u pritvoru zbog sumnje da je ometalo pravosuđe, a istraga u ovom predmetu je i dalje u toku.

SUĐENJA U PRETHODNOM POSTUPKU

Tužilac protiv Sabita Januzija i Ismeta Bahtijarija

Tužilac protiv Sabita Januzija i Ismeta Bahtijarija Sabit Januzi i Ismet Bahtijari su okrivljeni za krivična dela protiv javnog reda i protiv pravosuđa i javne uprave. Optužnica protiv njih potvrđena je 2. oktobra 2023. godine i objavljena je 6. oktobra 2023. godine. Okrivljeni su uhapšeni 5. oktobra 2023. godine i dan kasnije su prebačeni u pritvorsku jedinicu Specijalizovanih veća Kosova. Isti su optuženi po dve tačke za ometanje službenih lica u vršenju službenih dužnosti (tačka 1 i 2), kao i u jednoj tački za zastrašivanje u toku krivičnog postupka (tačka 3). Prema potvrđenoj optužnici, krivična dela su izvršena u periodu od 5. aprila 2023. do 12. aprila 2023. godine, kada su se okrivljeni sastali svaki ponaosob sa „svedokom 1“ kako bi ga podstakli da povuče svoj iskaz, ili da uopšte ne svedoči pred Specijalizovanim većima Kosova, što su učinili primenom teških pretnji. Oni su, kako se navodi u optužnici, delovali i u saizvršilaštvu sa drugim licima, sa ciljem da zastraše „svedoka 1“, kao i da ometaju tužioce i istražitelje Specijalizovanog tužilaštva u vršenju službenih dužnosti.

Okrivljeni su se prvi put pojavili pred sudijom za prethodni postupak SVK-a 9. oktobra 2023. godine, gde su se istovremeno izjasnili da nisu krivi po svim tačkama optužnice.

U ovom izveštajnom periodu, u ovom predmetu, održana je i statusna konferencija, na kojoj su stranke imale priliku da razmene svoja mišljenja o napredovanju predmeta: pristup dokumentaciji od strane odbrane, pitanje pritvora i druge tehničke detalje o daljem postupku.

Tužilac protiv Hadži Šalje

Specijalizovano tužilaštvo tereti Hadži Šalju za krivična dela protiv javnog reda i krivična dela protiv pravosuđa i javne uprave. Uhapšen je 11. decembra 2023. godine i prebačen u pritvorsku jedinicu u Hagu. Prema optužnici koja je potvrđena 4. decembra, Hadži Šalja se tereti za dve optužbe za ometanje službenih lica u vršenju službenih dužnosti (tačke 1 i 2), kao i za zastrašivanje u toku krivičnog postupka (tačka 3).

U optužnici se navodi da su najkasnije od 5. do 12. aprila 2023, Šalja i saizvršioc, uključujući Sabita Januzija i Ismeta Bahtijarija, kao grupa koordinisali zajedničke aktivnosti pre i nakon što su Januzi i Bahtijari kontaktirali „svedoka 1“. U optužnici se dalje navodi da su Januzi i Bahtijari, po nalogu Hadžija Šalje, u dva navrata pojedinačno kontaktirali sa „svedokom 1“ kako bi ga naveli da povuče izjavu ili da se uzdrži od davanja iskaza u službenom postupku pred ST ili SVK.

Nakon hapšenja, Hadži Šalja je prvi put izveden pred sudiju za prethodni postupak dana 13. decembra 2023. godine. Tokom ovog perioda, u ovom predmetu, održana je statusna konferencija 15. decembra, na kojoj se Hadži Šalja izjasnio da nije kriv po svim tačkama optužnice.

Tužilaštvo je zatražilo da se postupci u predmetu protiv Hadži Šalje i predmetu protiv Januzija i Bahtijarija spoje u jedno suđenje. Sudija za prethodni postupak je 14. decembra 2023. godine usmeno naložio tužilaštvu da podnese predlog zajedničke optužnice do 12. januara 2024. godine.

Tužilac protiv Isnija Kiljaja

Specijalizovano tužilaštvo (ST) uhapsilo je okrivljenog Isnija Kiljaja 2. novembra 2023. godine. Isto lice je uhapšeno zbog sumnje da je počinilo krivična dela protiv pravosuđa, uključujući ometanje službenih lica u vršenju službenih dužnosti i povredu poverljivosti postupka. Kiljaj se prvi put pojavio pred SVK-om 4. novembra 2023. godine.

Nakon toga je u roku od 48 časa, sudija za prethodni postupak odlučio da produži pritvor, zbog nalaza da postoje dovoljni razlozi da se veruje da postoji opasnost da okrivljeni napusti zemlju, ometa tok krivičnog postupka ili izvrši dalja krivična dela.

Istrage protiv Isnija Kiljaja su i dalje u toku i ST do kraja decembra 2023. godine nije podigao optužnicu.

PRVOSTEPENA SUĐENJA (GLAVNI PRETRES)

Tužilac protiv Hašima Tačija i drugih

Hašim Tači, Kadri Veselji, Jakup Krasnići i Redžep Seljimi, svi visokorangirani u OVK, optuženi su od strane tužilaštva za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti, u periodu od marta 1998. do septembra 1999. godine, na nekoliko lokacija na Kosovu i u Albaniji, koje su prema navodima, učinili pripadnici OVK nad stotinama civila i lica koja nisu učestvovala u ratnim dejstvima. Svi okrivljeni su u pritvoru od novembra 2020. godine.

Prethodni postupak u ovoj pravnoj stvari trajao je oko dve i po godine. Početkom aprila 2023. godine počeo je glavni pretres iznošenjem uvodnih reči stranaka u postupku, a od tada se suđenje intenzivno nastavilo saslušanjem svedoka koje je predložilo tužilaštvo.

U periodu jul - decembar 2023. godine održano je ukupno 50 sudskih ročišta, na kojima je saslušano 28 svedoka koje je predložilo tužilaštvo.

Među ovim svedocima, njih 14 su bili zaštićeni svedoci, čija imena nisu obelodanjena i njihova svedočenja su održana uglavnom na poluzatvorenim ročištima. U međuvremenu, ostalih 14 svedoka je svedočilo sa svojim identitetom otkrivenim javnosti. Među ovim svedocima bilo je svedoka koji su bili žrtve ili su imali saznanja o bilo kom slučaju u vezi sa optužnicom, a isti su svedočili o komandnim strukturama OVK kao i o zatočeničkim centrima u određenim zonama.

Tužilac protiv Pjetera Šalje

Pjeter Šalja, pripadnik OVK, optužen je od strane Tužilaštva za ratne zločine za period od 17. maja 1999. do 5. juna 1999. godine, za krivična dela nad licima koja su bila zatočena u fabrici metala u Kukešu, Albanija. Pjeter Šalja je i dalje u pritvoru od njegovog hapšenja marta 2021.

U periodu jul – decembar 2023. godine održano je ukupno 20 sudskih ročišta na kojima je saslušano ukupno dvanaest (12) svedoka: jedan (1) svedok ST-a, dva (2) svedoka zastupnika žrtava i devet (9) svedoka odbrane.

U septembru ove godine odbrana je počela sa saslušanjem svedoka odbrane. Gotovo svi svedoci su svedočili bez zaštitnih mera i velika većina njihovih svedočenja održana je na javnim ročištima. Odbrana je preko svojih svedoka iznela alibi okrivljenog za kritični period optužnice.

DRUGOSTEPENI POSTUPAK – APELACIONI SUD

Tužilac protiv Saljiha Mustafe

Saljih Mustafa, komandant jedinice BIA OVK, optužen je za ratne zločine, koje je učinio tokom aprila 1999. godine u selu Zlaš u opštini Priština.

Prvostepeni sud ga je 16. decembra 2022. oglasio krivim i osudio na 26 godina zatvora za ratne zločine proizvoljnog zatvaranja, mučenja i ubistva.

Sudsko veće je 6. aprila 2023. godine izdalo nalog za obeštećenje žrtava, kojim je na ime naknade štete pričinjene žrtvama krivičnog dela tražio isplatu od 207.000 €.

Tokom izveštajnog perioda, ovaj predmet je bio pred Apelacionim većem, a 26. i 27. oktobra održana su žalbena ročišta. U međuvremenu, 14. decembra proglašena je drugostepena presuda.

Apelaciono veće je odbacilo gotovo sve tačke iznete u žalbi Mustafine odbrane. Polazeći odepiteta nemedunarodnog sukoba, dokaza koji su korišćeni na suđenju, najpovoljnijeg krivičnog zakona, izjave svedoka, elementa nezakonitog ubistva, proizvoljnog pritvaranja pa čak i alibija. Dakle, sve žalbe odbrane su pobijene, sa izuzetkom delimičnog prihvatanja tačaka 9F, 9H i 9K žalbenog spisa. Po oceni veća, jedina povreda prvostepene odluke bila je visina kazne.

Apelacioni sud je presudio da je primereno da se pojedinačne kazne snize na sledeće:

- Ukida kaznu od 10 godina i određuje kaznu od 8 godina zatvora za tačku 1. proizvoljno lišavanje slobode;
- Ukida kaznu od 22 godine i određuje kaznu od 20 godina zatvora za tačku 3. mučenje;
- Ukida kaznu od 25 godina i određuje 22 godine zatvora za tačku 4. optužnice ubistvo.

S tim u vezi, veće je izreklo jedinstvenu kaznu od 22 godine zatvora, računajući vreme provedeno u pritvoru.

TREĆESTEPENI POSTUPAK – VRHOVNI SUD

Tužilac protiv Hisnija Gucatiya i Nasima Haradinaja

Hisni Gucati i Nasim Haradinaj su osuđeni za krivična dela protiv javnog reda i protiv pravosuda i javne uprave. Okrivljeni se od hapšenja krajem septembra 2020. godine, nalaze u pritvoru. Posle drugostepene odluke, od početka februara 2023. godine, okrivljeni su bili na izdržavanju kazne.

Sudsko veće je 18. maja 2022. oglasilo obojicu okrivljenih krivim za ometanje službenih lica u vršenju službenih dužnosti, zastrašivanje tokom krivičnog postupka i povredu tajnosti postupka i osudilo je svakog okrivljenog na po 4 godine i 6 meseci zatvora.

Nakon žalbe na prvostepenu odluku koju su izjavili branioci okrivljenih, Apelacioni sud je 2. februara 2023. godine oglasio osuđujuću presudu i osudio ih na kaznu zatvora u trajanju od 4 godine i 3 meseca. Presuda je pravosnažna.

Odbrana okrivljenih je početkom maja 2023. godine podnela Vrhovnom sudu zahteve za zaštitu zakonitosti. Veće Vrhovnog suda je 18. septembra 2023. godine odbilo oba zahteva za zaštitu zakonitosti.

SMANJENJE KAZNE

Nakon izdržane 2/3 kazne i dobijanja informacija i mišljenja relevantnih institucija u vezi sa smanjenjem kazne, 12. oktobra 2023. godine, predsednica SVK-a je odlučila da preinači kaznu g. Gucatiyu i da razmotri preinačenje kazne g. Haradinaju, kroz posebne odluke za svakog od njih:

Za Hisnija Gucatiya je odlučila da preinači kaznu o njegovom puštanju na slobodu 18. oktobra 2023. godine ili oko ovog datuma, iz razloga kao što su: znaci rehabilitacije, verovatnoća uspešne resocijalizacije i reintegracije i težina krivičnih dela za koja je lice osuđeno. Isti je pušten na slobodu 17. oktobra 2023. godine pod uslovima propisanim odlukom. Ove uslove okrivljeni mora da ispuni u preostalom delu kazne od četiri godine i tri meseca koju je izrekao Apelacioni sud, konkretno do 24. decembra 2024. godine.

Za Nasima Haradinaja odlučila je da preinači kaznu o njegovom puštanju na slobodu 14. decembra ili oko 14. decembra iz sledećih razloga: pokazao je znake distanciranja od krivičnih dela za koja je osuđen, pokazao je neke znake rehabilitacije, ima jake porodične i društvene veze, koje bi potpomogle njegovu reintegraciju na Kosovu. Pušten je na slobodu 14. decembra 2023. godine pod uslovima propisanim odlukom, koji će takođe biti na snazi i u preostalom delu kazne koju je izreklo veće Apelacionog suda.

Neki od uslova kojih se osuđeni mora pridržavati do isteka kazne su: nenapuštanje mesta prebivališta i države Kosovo bez dozvole administracije SVK-a, javljanje u policijsku stanicu, podnošenje putnih isprava, zabrana kontakta sa svedocima ili (potencijalnim) žrtvama SVK-a, zabrana davanja izjava za televiziju bez dozvole administracije SVK-a itd.

Nalazi FHPK-a:

-Tokom izveštajnog perioda jul-december 2023. godine, četiri (4) osobe su uhapšene zbog ometanja pravosuđa ili uticaja na svedočenje svedoka tužilaštva, u predmetima u vezi sa predmetom protiv Tačija i drugih. Svedoci ne smeju biti pod uticajem trećih lica i moraju slobodno svedočiti o onome što su videli ili doživeli. Ovakvim postupcima šalje se loša poruka da svedoci još uvek nisu sigurni da svedoče u konkretnim predmetima vezanim za ratne zločine ili zločine protiv čovečnosti.

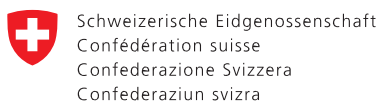
-Za razliku od prvih šest meseci, u drugih šest meseci je SVK bio transparentniji, jer su sudske rasprave bile otvorenije za javnost. Ova praksa mora da se nastavi jer javnost ima pravo da čuje izjave svedoka, dok sud uvek mora da vodi računa da se rediguju samo oni podaci koji utiču na otkrivanje identiteta zaštićenih svedoka, a ne ceo iskaz svedoka.

- Kaznena politika ili primena najpovoljnijeg krivičnog zakona prilikom izricanja kazni za ratne zločine je i dalje prilično kritična i nedovoljno razjašnjena za mnjenje i pravnike na Kosovu. Vrhovni sud SVK-a bi trebalo da da pravno mišljenje zašto se Krivični zakon SFRJ ne primenjuje kao najpovoljniji krivični zakon prilikom izricanja kazni za krivična dela ratnih zločina, uvek vodeći računa o Uredbi UNMIK-a 24/1999, kao zakon koji se primenjivao od strane tužioca i sudija međunarodnih misija na Kosovu a lokalni sudovi na Kosovu takođe imaju isti stav, da je najpovoljniji krivični zakon u predmetima ratnih zločina na Kosovu, Krivični zakon SFRJ.

-Kosovske institucije moraju naći mehanizme i načine da obeštete sve oštećene stranke po završetku sudskih procesa, kao pravo zagarantovano zakonom a ne da obeštećenje žrtava ostane samo mrtvo slovo na papiru.

Izradu ove publikacije finansijski je podržalo Savezno ministarstvo spoljnih poslova Švajcarske kroz projekat „Unapređenje procesa pomirenja kroz inkluzivan i holistički pristup suočavanju sa prošlošću na Kosovu” organizacije „Nacionalna zadužbina za demokratiju” kao deo projekta pod nazivom „Promovisanje dijaloga i istorijskog razumevanja”.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Fonda za humanitarno pravo Kosovo i ni na koji način ne odražava stavove Saveznog ministarstva spoljnih poslova Švajcarske i „Nacionalne zadužbine za demokratiju”.

Federal Department of Foreign Affairs FDFA

SUPPORTING FREEDOM AROUND THE WORLD

Fondit për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo